

Strategiplan 2024-2027

Vedtatt i kommunestyret 21. februar 2024

for bruk av midler til

Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)

Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)

Drenering

Tiltak i beiteområder

i

Øvre Eiker kommune

Foto: Linn Kristin Oulie

Innhold

---

1. Innledning	s 3
2. Prioriteringer og tilskuddssatser	s 4
2.1. Nærings- og miljøtiltak i skogbruket - NMSK-ordningen	
2.2. Spesielle miljøtiltak i jordbruket - SMIL-ordningen	
2.3. Drenering	
2.4. Tilskudd til tiltak i beiteområder	
3. Målsetting og status for kommunens prioriteringer	s 8
3.1. Nærings- og miljøtiltak i skogbruket - NMSK-ordningen	
3.2. Spesielle miljøtiltak i jordbruket - SMIL-ordningen	
3.3. Drenering	
3.4. Tilskudd til tiltak i beiteområder	
3.5. Samordning mellom forskjellige regelverk og tilskuddsmidler	
4. Bruken av NMSK- og SMIL- midlene de 5 siste årene	s 12

1. Innledning

Øvre Eiker kommune er en aktiv landbrukskommune med over 250 aktive bønder innen jord- og skogbruk. Tilskuddsordningene *nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)*, *spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)*, *drenering og tilskudd til tiltak i beiteområder*, forvaltes av kommunen. Det er statsforvalteren som årlig fordeler rammene til kommunen.

Tilskuddsforvaltningen styres av følgende regelverk:

- Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket
- Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket
- Forskrift om tilskudd til drenering av jordbruksjord
- Forskrift om tilskudd til tiltak i beiteområder

Foto: Linn Kristin Oulie

2 Prioritering og tilskuddssatser

Øvre Eiker skal ha et aktivt og livskraftig landbruk som har hovedfokus på sterke produsentmiljøer, utnyttelse av naturressursene og fremtidsrettet og miljøvennlig drift.

Tilskuddsordningene skal bidra til at viktige samfunnsoppgaver blir gjennomført. Oppgaver som redusert forurensning, ivaretagelse av kulturlandskapet, aktivt skogbruk, bevaring av kulturminner, klimatiltak og tilrettelegging for allmennheten.

Kommunen har hatt stor etterspørsel etter tilskuddene innen landbruket.

2.1 Nærings- og miljøtiltak i skogbruket - NMSK-ordningen

Tilskuddssatser og prioriteringer følger av listen under.

<i>Tilskuddsordning</i>		<i>Tilskuddssats</i>
Skogkultur		
1.	Ungskogpleie	Inntil 40 % av maksimalt 800 kr/dekar
2.	Aktivitetsfremmende prosjekter: - Til aktører som administrerer og gjennomfører ungsogpleie på over 300 dekar i året	Inntil 35 kr/dekar + 1 750 kr/oppdrag
3.	Markberedning ved naturlig foryngelse eller såing av furu	Inntil 20 %
Miljøtiltak i skog		
1.	Ivareta og videreutvikle miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skog	Overordnede satser fastsettes av statsforvalteren
Skogsbilveier		
1.	Opprusting av eksisterende skogsbilveier (veiklasse 3 og 4)	Inntil 40 %
2.	Utbedring av «flaskehals», bruer og andre punktutbedringer på skogsbilveier	Inntil 50 %
3.	Bygging av nye skogsbilveier som er økonomisk lønnsomme (veiklasse 3 og 4)	Inntil 40 %

- Det ytes ekstratilskudd til bruk av godkjent veiplanlegger til planlegging og prosjektoppfølgning i skogen. Inntil 3 % til planlegging, og inntil 3 % til oppfølging av byggeprosessen.
- Maksimal byggekostnad som gir grunnlag for tilskudd til veibygging settes til kr. 1 650 per løpemeter vei.
- Minste totalkostnad for veiprojekt som kan utløse tilskudd, er 100 000 kr. I særlige tilfeller, ved «flaskehals» og andre punktutbedringer, kan dette fravikes.
- For alle tiltakene under NMSK-ordningen forutsettes det at det blir tatt miljøhensyn i henhold til gjeldende standarder og lovverk.

Søknadsfrist

Søknadsfrist for tilskudd til skogkultur er 30. november hvert år. Øvrige søknader om tilskudd under NMSK-ordningen behandles løpende.

2.2 Spesielle miljøtiltak i jordbruket - SMIL-ordningen

Tilskuddssatser og prioriteringer følger av listen under.

<i>Tilskuddsordning</i>	<i>Tilskuddssats</i>
Forurensningstiltak	
1. Hydrotekniske tiltak: - Gjelder investeringer knyttet til blant annet avskjæringsgrøfter, utbedring av gamle lukninger og blauthull og reetablering av tidligere bekkeløp.	Inntil 70 %
2. Anlegging av fangdammer i jordbrukslandskapet, inkludert vedlikehold og tømning av disse	Inntil 70 %
3. Andre tiltak for å hindre utslipp til luft eller vann	Inntil 70 %
Kulturlandskapstiltak	
1. Rydde langs jordekantene, 6 m bredde	Inntil 50 %
2. Inngjerding av gamle beiter - Med sauenetting - Med strømtråd (minimum 3 tråder)	60 kr/løpemeter 35 kr/løpemeter
3. Digital inngjerding	Inntil 40 % maks 30 000 kr
4. Rydding av gamle beiter	Inntil 800 kr/dekar maks 30 dekar
5. Fjerning av gammel piggråd	Inntil 50 %
6. Tilrettelegging for allmennheten og andre tiltak for å fremme kulturlandskapet	Inntil 50 %
Biologisk mangfold	
1. Skjøtsel av blomsterrike veikanter og åkerholmer	Inntil 80 %
2. Skjøtsel og opparbeidelse av gamle blomsterrike arealer	Inntil 80 %
3. Annen tilrettelegging for biologisk mangfold	Inntil 80 %
Eldre og verneverdige bygninger	
1. Utvendig restaurering av gamle og/eller verneverdige landbruksbygg med autentisk preg.	Inntil 40 % maks 100 000 kr

- Tilskuddet regnes som en prosent av godkjent kostnadsoverslag.

Søknadsfrist

Søknadsfrist for tilskudd til SMIL er 15.februar hvert år.

2.3 Drenering

Tilskuddssatsene er fastsatt gjennom forskrift om tilskudd til drenering av jordbruksjord.

Prioriteringer:

1. Jordbruksarealer som ligger nærmere enn 50 m fra vassdrag. Ligger deler av jordbruksarealet innenfor, utløser dette 1. prioritet på resten av teigen.
2. Større jordbruksarealer med helning hvor faren for erosjon er stor.
3. Andre aktuelle jordbruksarealer.

Søknadsfrist

Søknadsfrist for tilskudd til drenering er 15.februar hvert år.

Foto: Linn Kristin Oulie

2.4 Tilskudd til tiltak i beiteområder

Tilskuddssatser og prioriteringer følger av listen under.

<i>Tilskuddsordning</i>		<i>Tilskuddssats</i>
Investeringstiltak		
1.	Sankekve og gjerding	Inntil 50 %
2.	Elektronisk overvåkningsutstyr, inkludert digital inngjerding	Inntil 50 % maks 30 000 kr
Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter		
1.	Større prosjekter som øker effektiviteten og reduserer konfliktene med andre brukergrupper	Inntil 70 %
2.	Beitebruksplan	Inntil 70 %

Søknadsfrist

Søknadsfrist for tilskudd til tiltak i beiteområder er 15.februar hvert år.

Foto: Anne Bjørg Rian

3 Målsetting og status for kommunens prioriteringer

3.1 Nærings- og miljøtiltak i skogbruket - NMSK-ordningen

Tilskudd i skogbruket skal stimulere til økt verdiskapning, bærekraftig utnyttelse av skogressursene, og bevaring og utvikling av miljøverdier i skog. Skogen binder klimagasser og øker karbonbindingen i levende biomasse. Dette er svært viktig i nasjonal og internasjonal sammenheng for å redusere klimautslippene.

3.1.1 Skogkultur

Ungskogpleie

I forrige periode ble tilskudd til ungskogpleie topprioritert. I tillegg til planting er dette det viktigste tiltaket for å bygge opp en ny skog med kvalitetstømmer. Dette tiltaket vil fortsatt bli prioritert fordi det er viktig for å sikre verdiene i fremtidsskogbruket, og at det for en del skogeiere kan være lite midler på skogfondskontoen, når ungskogpleien skal gjennomføres 10-20 år etter hogst. Dette gjelder særlig eiendommer som har lite tømmer igjen å hogge. Dette har blitt enda mer aktuelt de siste årene, da det på forholdsvis små eiendommer har blitt foretatt store hogster.

Aktivitetsfremmende prosjekter

Det tidligere prosjektet «nabohjelp» har fått en gradvis nedtrapping i løpet av den siste planperioden, og vil ikke bli videreført. Tilskuddsordningen for aktører som administrerer og gjennomfører ungskogpleie på over 300 dekar i året, videreføres. Dette er etter en modell som har blitt praktisert i flere nabokommuner, med gode resultater. Satsene er indeksjustert, slik at de i større grad er tilpasset prisstigningen markedet opplever i 2023-2024. Minstekravet på 300 dekar har midlertidig vært nedjustert til 200 dekar, men settes nå opp igjen til 300 dekar. Det gjøres fordi kommunen forventer at aktørene selv evner og ønsker å legge mer innsats i å skaffe og utføre oppdrag, enn de til nå har prioritert å gjøre.

Markberedning

De siste planperiodene er det ikke gitt tilskudd til markberedning i Øvre Eiker. Etter innspill fra skogeierlaget ønsker kommunen nå å gjeninnføre tilskudd til markberedning, ettersom det finnes et potensiale for økt markberedning og gevinster i foryngelse knyttet til dette.

Markberedning er et godt tiltak for å øke overlevelse og vekst av foryngelsen etter en avvirkning, og er spesielt aktuell ved såing eller naturlig foryngelse av furu.

Skogeieren er gjennom forskrift forpliktet til å sikre en tilfredsstillende foryngelse etter hogst. Med bakgrunn i denne foryngelsesplikten synes det ikke nødvendig eller aktuelt å åpne for tilskudd til markberedning av all foryngelse. Tilskuddssatsen settes til 20 % for å stimulere til å utføre markberedning på furuforyngelse, og da primært på foryngelsesfelt som ellers ikke ville ha blitt prioritert til dette. Med bakgrunn i eksisterende foryngelsesplikt synes det dog ikke hensiktsmessig å etablere en høyere proSENTSATS.

3.1.2 Skogsbilveier

Infrastruktur i skogen er avgjørende for å kunne utnytte ressursene. Det kan gis tilskudd til utbedring av "flaskehals", opprusting av skogsbilveier og nybygging av skogsbilveier. Ved prioritering vil det bli vektlagt hvilken lønnsomhet prosjektet har. Bruk av profesjonelle veiplanleggere bør lønne seg, og det er lagt inn muligheter for ekstra tilskudd til de som benytter seg av disse.

Kommunen utarbeider egne retningslinjer for prioritering og saksbehandling av søknader om tilskudd til bygging av skogsbilveier, innenfor rammene av disse overordnede føringene.

3.2 Spesielle miljøtiltak i jordbruket - SMIL-ordningen

Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift.

Foto: Anne Bjørg Rian

Hydrotekniske tiltak

Store deler av jordbruksarealet i kommunen ligger under marin grense. Dette er svært god og næringsrik matjord. Utfordringen er når matjorda forsvinner fra jordbruksarealet og renner ut i bekker og elver. En av hovedprioriteringene innenfor SMIL-ordningen er tiltak som reduserer forurensningen.

Dårlig helsetilstand på jorda vil øke klimagasser til atmosfæren. Slik jord kan blant annet være pakkeskadet, vassjukt, dårlig drenert, ha lite organisk materiale i jorda eller lite biologisk liv i vekstsjiktet. God tilstand i jorda er positivt både for bonden og klimaet.

Kulturlandskapet

I Øvre Eiker har vi et flott og åpent kulturlandskap som har blitt formet gjennom flere tusen år. Verdifulle kulturlandskap av regional/nasjonal verdi er blant annet Aker-Smørgrav og Åssideveien. De lokale tilskuddsmidlene bør brukes der hvor det er aktive bønder som vil opprettholde og utvikle landskapet i kommunen i tillegg til de regionalt/nasjonalt viktige områdene.

Tiltak i denne kategorien kan være rydding langs jordekanter, inngjerding og rydding av gamle beiter, digital inngjerding med elektroniske bjeller, fjerning av vegetasjon rundt viktige kulturminner, tilrettelegging for allmennheten m.m.

Gamle og/eller verneverdige landbruksbygg

Øvre Eiker har mange gamle og/eller verneverdige bygninger i landbruksområdet. Bygningene forteller en viktig historie og er en kulturbærer for fremtidige generasjoner. Flere av bygningene er ikke rasjonelle i dagens drift, men med ekstra tilskudd er målet at viktige landbruksbygg fortsatt kan holdes vedlike og brukes på en best mulig måte.

Biologisk mangfold

Det biologiske mangfoldet både nasjonalt og internasjonalt har fått stor oppmerksomhet de siste årene. Kommunen har vært med i pilotprosjektet Kantsoneprojektet hvor målet er å øke blomstringen i kantsoner som gir mat og ly til pollinerende insekter gjennom hele sesongen. Kommunestyret vedtok i 2019 et handlingsprogram for pollinatorvennlig vegetasjon. SMIL-ordningen vil følge opp tiltak som øker det biologiske mangfoldet i kulturlandskapet.

3.3 Drenering

Målet er å øke kvaliteten på tidligere grøftet jordbruksjord. Tilskuddet skal også redusere faren for erosjon og overflateavrenning av næringsstoffer til vassdrag.

Svært mye jord ble grøftet på 60- og 70-tallet, men disse anleggene begynner å bli gamle. Samtidig endrer klimaet seg med stadig mer intense nedbørsmengder, som fører til at tidligere grøftet jord ikke lenger er tilstrekkelig for å ta unna vannmengdene. Vi mener det er helt avgjørende at bøndene følger opp arbeidet med drenering slik at jordbruksarealet kan drives på en best mulig måte.

Foto: Linn Kristin Oulle

1 Tilskudd til tiltak i beiteområder

Formålet med tilskuddet er å legge til rette for best mulig utnyttelse av beite i utmark, redusere tap av dyr på utmarksbeite og fremme fellestiltak i beiteområdene.

I Øvre Eiker er det 3 beitelag:

- **Finnemarka beitelag** på østsiden. Dette beitelaget har områder i Drammen, Lier og Modum.
- **Vestsiden beitelag** på vestsiden.
- **Sirikjerke beitelag** som ligger øst for Vestfossen og nord for Eikeren. Beiteområdet går inn i Drammen kommune, syd for Mjøndalen.

I skogsområdet sørvest for Eikeren er ikke beitebruken organisert.

Kommunen mener det er svært viktig at det tilrettelegges for beiting i utmark for å utnytte utmarksressursene, ivareta god dyrevelferd og sørge for at kulturlandskapet ikke gror igjen.

Det er mange turgåere i flere av utmarksområdene, og tilrettelegging med informasjonstavler og egnede grunder som lukkes igjen automatisk, er viktig for å unngå konflikter.

2 Samordning mellom forskjellige regelverk og tilskuddsmidler

For å få en best mulig miljøeffekt, er det viktig at de forskjellige tilskuddsordningene sees i sammenheng. Dette gjelder spesielt i grensesnittet med det Regionale miljøtilskuddet (RMP) og Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL). Og mellom tilskuddene til SMIL, tiltak i beiteområder og drenering.

I Vannområdene Eikeren og Drammen skal miljøtilstanden vurderes. Målet er at vassdragene skal ha god økologisk tilstand. Landbruket har miljøutfordringer ved at jordbruksarealene ofte ligger i nærheten av elver, bekker og vassdrag. Gjennom SMIL- og RMP-ordningen kan landbruksforvaltningen bidra til å redusere forurensningen og oppfylle kravene i Vannforskriften.

Kommunen samarbeider med bøndene, landbruksorganisasjonene og statsforvalteren om de ulike ordningene for å optimalisere miljøeffekten.

4 Bruken av SMIL- og NMSK-midlene de fem siste årene

Eikerbøndene er aktive og dyktige. Det har derfor blitt gjort betydelige investeringer i landbruket. Tabellene under viser hva det er gitt tilskudd til de siste 5 årene.

Tilskudd gitt over NMSK-ordningen

Skogkultur

Ordning	2019	2020	2021	2022	2023
Ungskogpleie	424 216 kr	444 737 kr	261 065 kr	249 341 kr	218 727 kr
Antall dekar	1 950	2 319	1 476	1 217	886

Skogsbilveier – utbetalte tilskudd per år

Ordning	2019	2020	2021	2022	2023
Nybygging	603 750 kr	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr
Ombygging	23 552 kr	396 454 kr	386 243 kr	76 950 kr	39 144 kr
Punktutbedring	0 kr	0 kr	0 kr	36 000 kr	0 kr

Tilskudd gitt over SMIL-ordningen

Ordning	2019	2020	2021	2022	2023
Forurensningstiltak	182 600 kr	359 150 kr	425 024 kr	521 790 kr	364 977 kr
Kulturlandskap	78 600 kr	158 000 kr	95 050 kr	44 335 kr	358 513 kr
Biologisk mangfold	0 kr	62 400 kr	103 500 kr	6 510 kr	32 400 kr
Restaurering bygg	153 400 kr	230 000 kr	120 000 kr	255 770 kr	323 400 kr
Totalt tilskudd	434 600 kr	809 550 kr	733 574 kr	828 405 kr	1 079 290 kr
Antall søknader	36 søknader	17 søknader	33 søknader	26 søknader	35 søknader

Foto: Linn Kristin Oulie